

Abonnement pour un an:

300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Juin 1925—No 181

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتہاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمینچی سنہ

نومرو ۱۸۱-۱ حزیران ۱۹۲۵

امانی اعمال ایدن ایکی ویا اوچ « ده میورژ » [*] دن
بریدیدر .

Georges Grappe
(Médecina)

کوستاو لو بون

و

تفکر عالنده کوردیکی ایش

اوچنچی قسم

(کوستاو لو بون) ک صوک اثرلری حقنده نشر اولون
مقاله لردن مفرز فقره لر .

۱ - استحاله ماده

بواثر حقنده نشر ایدیلان مقاله لردن مفرز فقره لر .
« ماده نك ناقابل تخریب اولماسی عقیده اساسیه سی ،
علم جدیدك علم عتیق دن هیچ برشیدنی دكیشدیرمكسزین
عیناً آلمش اولدی بی محدود العدد عقائد اساسیه دن در »
کندی سنك « برعقیده اساسیه ، برانص un dogme
تسمیه ایتدی بی شینه ایلک دفعه هجوم و بونی بر قاج سنه
ظرفنده احیا ایتمش اولماق کیفیت (کوستاو لو بون) ك
عنوان مباهاتی اولاجا قدر .

۱۸۹۷ ده ، « علوم آفاد میاسی » نك راپورلرنده
ضیایه معروض هر جسمك هوایی ناقل الكتریک قیلان
انشعاع Radiation لر چیقاردیغنی در میان ایتدی و بو
انشعاعلر Rayons cathodiques قاتودی انشعاعلر [*]
فامیلیاسیه و موسیو به کرهل Becquerel طرفندن
یکی کشف اولونان Radiations uraniques اورانی
انشعاعلر [۴] ایله مشابهنی کوستردی . (کوستاو لو بون)
بتون بوانشعاعلرک ضیادن صورت مطلقه ده باشقا برشی
اولدیغنی در میان و هر کسه قارشى بو انشعاعلر ده نه انعكاس
Réflexion ، نه انكسار Réfraction ، نه استقطاب
Polarisation اولمادیغنی ادعا سنده اصرار ایتدی .

[*] (افلاطون) ك فلسفه سنده ، « خدای صانع » ك
اسمیدر . Demiurge كلسنك یونانی اصلى Demiorgos
دره كه عامل ، ایشی دیمكدر . ده میورژ ، یوقدن وار ایتز ، واری
اعمال واحیا ایدر ؛ خالق اعظم دكل صانع اعظمدر . ماده یی یاراتماز
ماده یه نظام و خبر افاضه ایدر . ج . ع .

[۱] رونتگنك قطب منفی سساری .

[۲] Uranium ك نشر ایتدیكی شعاع ، « شعاع

اورانی .

... یکی اثرك ، اوزمانه قدار قطعی ولا یتحول عد
اولونان علمی قانونلری دوعربدن دوعرویه آلت اوست
ایتدیكنه متخصصلر بر دنبره مطلع اولدی لر . بین لذرات
قدرت ك اورته یه چقیشی ، حاكم پره نسپلری كوكندن
بیقیوردی . تفكر سمانده یکی ییلدیزلر طلوع ایدیور
ایدی ؛ فلسفه ، شعر ، علوم فیزیکیه ، افقاری ، امتناهی یه
قادر توسیع ایدیوردی .

بو کتابدن صوكره ، (کوستاو لو بون) برنجی کتابك
متسمی و اورته یه قویدیغنی معطایاتك ، [Donnée لرك
مؤیدی اولارانی استحاله فوا L'Evolution des Forces
عنوانلی ایكنجی بر اثر نشر ایتدی . بر آره لق ، غائب
ایتدیكلری دعوایی مدافعه ده تعند ایدنلر طرفندن (کوستاو
لو بون) ك هجومه اوغرایان حیثیت و شانی ، جهانشمول اولماقده
كجیکیدی . بوكون نامی عمومیتله آرتقی حیاتده بولونمایانلره
خاص لاموتیت انطباعنی کسب ایتدی . کندی حسابه ،
بن « ماده لن » جوارنده ، بو اوزون صقاللی یوك متفكری
راستلادیغ زمان شدتلی برهیجان حس ایدرم . بو ذت . .
« رونه سسانس » دورینك نم حدالرنی ، ازمنه قدیمه نك
اسرار آلود وشایان حیرت کتابلرنی جهانك اوكنه آچان
عالملری ، مقاومت سوز بر صورتده ، كوزمك اوكنه كتیریر .
باشی اوكه دوعرو میللی اولدیغنی حالدده آغیر آدیملره
اجرا ایتدیكی آهسته كزینتیسنی ، بر لحظه ، نظارله تعقیب
ایدرم . بیلیرم ، كه اك هوائی بر متفرج کبی بی قید و بی
تکلف کچن بومتبحر ، ساعت حاضرده ، مفكره لر بنك
چکیکجیله ، علم اورسی اوزهرنده ، « انسانیت » ك یکی

[*] معطایات Données بوصورت ترجمه ، خلیفه مأمون
زماننده آثار فلسفیه لسان یونانیدن ترجمه ایدیلدیكی زمان
قبول اولونمشدر . بواصطلاح تقریباً بیك سنه اولدن بری
عربجه ده یاشاماقده در . ج . ع .

بولونور. ايلك صحيفه ل تكرار اوقونمايه باشلانجه بر کره
حسن ايديش اولان هيچانلر ايچندن تکرار حکمک و
نامتناهی کوچوکلکی ايچنده نامتناهی بيوککلک اسرارینی
صاقلایان ذره یی کورمک آرزو اولونور !

سویله مش اولدوقلری کبی « کوستاو لو بون » عقله
صیفیدیر یله بیان اُک واسع ترکیب Synthèse ی فنا
موقع فعله چیقاردی. « کوستاو لو بون » ، « داروین » ،
تشبیه اولوندی . مطلقا بر مقایسه ، بر تشبیه یایلماق
ایسته نیرسه بن اونی « لامارک Lamarck ايله مقایسه یی
ترجیح ایدرم ذوی الحیات موجوداتک استحاله سی حقنده
واضح بر فکره ایلک دفعه « لامارک » مالک اولدی ؛
ماده نك بر استحاله سی امکانی ، واسطه سیله ماده نك
نایاب اولشی متجلی اولان « انشعاع فعالیتی - Radio
activité نك عمومیلکنی ایلک دفعه کشف ایدن ده
« کوستاو لو بون » در .

Dr Georges Bohn

Directeur à l'École des hautes études
(Revue des Idées)

..

« ... فرانسه خلقنک نظر دقتی ، فعالیت انشعاعیه
[Radio-activité] تدقیقاتنک اورته یه آتدینی مسائل
اوزمینه اُک زیاده جلب ایدن اثر « کوستاو لو بون » ک
« استحاله ماده » یه تخصیص ایتدیکی اثر دز .

بن شو فکرمده یکه ، خفیف بر « تنبیه Excitation »
تحت تأثیرنده حتی کندیلکلرندن ، بتون اجسام ماده یه
[Corps matériels] نك ، عادی ضیادن زیاده
« قاتودیک Cathodique » شعاعلره بکزه یی برشی
نشر ایتدیکی فرضیه سی الاول (کوستاو لو بون) در میان
ایتمشدر . بونکه برابر ، (کوستاو لو بون) ک تجربه لری
وفکرلری ، بونلردن بعضیلری ذاتاً قطعی اولدینی حالده
برچوق سنه لراثناسنده فیزیک شناسلرجه اعتبار بولماشدر .
رادیوم ک کشفندن و مشاهده اولونان حادثه لک شدقی سایه
سند جالب دقت اولان متعدد تجربه لردن صوکره عالم
مختلف طرز ایضاحلر ارده سند ترد ایتمش وایتمکده
بولونمش اولدوقلری حالده (کوستاو لو بون) ، بلا قید
و شرط انشعاع فعالیتی نك ، ذرات ماده یه کندی کندینه بر انحلالی

.. ذره لری بوجهله بری برندن آیرماقله ، ماده
تسمیه اولونان نوع قدرته ، مثلاً ، الکتریک یا خود ضیا
کبی بر شکل آخر ویرمکدن غیری برشی یایلمش اولماز .
.. (کوستاو لو بون) ک بوتلقیسی ، بو آکلایشی پک
عظیم براهیت فلسفیه یی حائزدر ؛ بوتلقی نك ، بو آکلایشک
مقصودی ، مه تافیزیک یعنی مابعدالطبیعیاتک بعضاً یایماق
تشبثنده بولوندیغی وجهله ، ماده نك وجودینی انکار ایتک
اصلاً دکلدر ، آنجا ق ماده ايله ، نه نه رزی ، یعنی قدرت
آرهمسند کی فلاسیک ایکیلیکی اورته دن قالدیریر . فی الحقیقه
ماده و قدرت [نه نه رزی] ، آرتق ، مختلف منظرلر
آلتنده بری برینک عینی اولان ایکی شی دن باشقا برشی
دکلدر . « ماده ، نه نه رزی نك شکل مستقرندن عبارت در
وبوندن غیری هیچ برشی دکلدر ،

برچوق مشهور فیزیک شناسلر ، از آن جمله (فاراده ی
Faraday) ماده ايله قوت [نه نه رزی] آرهمسند کی
ایکیلیکی اورته دن قالدیرمائی دینه مشدی . بوفیزیک شناسلره
مقام اعتراضده ماده نك هیچ برزمان « نه نه رزی » یه تحویل
ایدیله مه مش اولدیغی و ماده یه حیات ویرمک ایچون
« نه نه رزی » یه احتیاج بولوندیغی سویله یورلردی .

« کوستاو لو بون » بو استحاله یه طبیعتده عمومی ومعتاد
برصورتده جاری بر حادثه اولدیغی و بتون اجسامک
ذره لرینک نه نه رزی یه استحاله ایدرمک ابدیاً نایاب اولایبله
جکینی اورته یه قویاراق ، قوت ايله ماده نك قدیم ایکیلیکنک
اورته دن قالدیر یلاسند عامل مؤثر اولدی .

(کوستاو لو بون) ک ، عرض ایتدیکم و بین الذرات
نه نه رزی یه عائد تماماً اصلی اولان فکرلری ، بتون تنقیدلرم ،
بتون اعتراضلره مقاومت ایتمشدر . بوفکرلر ماده ايله
قوت آرهمسند کی ایکیلیکی ترک و عینی زمانده « لاوازیه
Lavoisier » نك ترازوی استمهال ایتدیکی وقتدن بری
تماماً مقرر کورون « قابل وزن » و « غیر قابل وزن »
آرهمسند کی فلاسیک تفریقی احاطیه یه سائق اولمشدر .

.. « کوستاو لو بون » ک اثرینک ابتدائی قاره اوزه رنده
درین بر تأثیر حاصل ایدر ، بونده ، مفکره داهیاننک
نفخه سی حسن اولونور . متعاقباً بین الذرات نه نه رزی نك
معظم بیوکلی قارشیسند انسان بهت و حیرته مستغرق

وقتيله ، (پرومته) نك قانيله قيزيله بوياندى ؛ اوقايالرك
 اوزورنده دركه اله استبداد (ژوپيتر) تلعين اولونه بيلدى .
 بيوك (تيتان) ك پرانعه بنده منقاسى اولان او حر اقليم ،
 (سيمرغ) ك قانادلى آلتنده ياشاماي ده طانيشدر .
 ايكلهس (قافقاسيا) ي ايشيتمه مك ممكنى ؛ هر آغلان
 ير روحرك وطنيدر ، بو آغلانلر تورك اولونجه ، بنم
 آنا دليله آغلانجه ، اوير ، وطن دن داهايوكسك وداها
 اطاعت فرما بر آمریت ايله وجدانغزى و قوللرمزى
 استخدا ايدر : بر لمعه نوري اولان اونى ظلمت
 زده يه بورجلودر ؛ بر يومروغى اولان اونى ضلالتله
 و جهله وورماقلمكه در . جهله وورماق ايسته مزسه ك
 جاهله وورماق مجبور بئنده قاليرز و جهالت هانكي مملكتده ،
 هانكي قطعه ارضده بولونورسه بولونسون انسانيت ايچون
 تهسكلى بر مرض در . بناء عليه هر نشر معارف جمعيتى نك ،
 ايسترسه هوتاتولره وياخود « نه بتون » سكه مفروضه سى
 اولان بر انسانيت هاند اولسون ، اعضاى طبيعيه سى اولماق
 قادار مقتضاى طبيعت و حكمت برشى اولاماز ؛ آرتق تورك
 آذربايجان ايله نه قادار اشتغال واشتعال ايتمه مز ايجاب ايدر
 دوشونك .

۶۲ مایس ۱۹۲۵ اجتهاد نوی عبد الله جودت

هر هفته قلیچ زاده حق بك (حرفكو) نى اوقوبكز

(ابونمانه وآبونلرمزه عاند :

توركيا خارجى ايچون پوسته اجر تلى ۱ مایس دن اعتباراً
 آرتيريشدر بوسيله توركيا خارجنده آبونمان بدلى ۳۰۰ غروش
 اولشدر .
 (اجتهاد) . بش آبونه بولان ذات مجاناً بر سنهك آبونه
 قيد ايدلير .
 ۱ حيزران سنه ۱۹۲۵ دن اعتباراً اجتهاد آبونه اولان
 ذواته ۳۵ غروش قيمتمده اولان (تاريخ كاشانه بر نظر) عنوانى و بر
 جوق تصاوير ايله مزین كتاب اهدا اولونور ؛ اجتهاد كتبخانه سى كتابلرينك
 فياتلرى اوزورندن اداره خانه مزدن التاق شرطيله آبونلرمزه يوزده
 ۱۵ نسبتنده اسقونطو يابيلير . طشره دن سپارشلره تهديدى بوسته
 اجرى اولارق يوزده اونوز علاوه ايدلك لازمدر . هديه مزى بوسته ايله
 آلا جاقلر ۱۰ غروش بوسته باره سى كوند رملهيدر .

عمومى وآلى آصريقا تربيه اصوللارى

ترجه وطيبى ابله رله مكده در 300 قطعه رسى حاويدر .
 دورت يوز صحيفه لك ايلك جلد بر آيه قادار چيقايله جكدرد .

مدیر مسئول عبد الله جودت

نجم استقبال مطبوعه سى

[Désintégration] نتیجه سى اولدينى و بوحادثه نك
 صورت مطلقه ده عمومى بولوندينى فرضيه سنى قبول ايتمشدر
 صوك كتابنده (كوستاوبون) ك ، كافه نتايجيله باكال
 جسارت شرح و تفصيل ايتديكى ايشته بوفكر در
 مابعدى وار

رباعى

باتوصفا ذوق وصفامى بنم
 گرى توشوم جور و جفا سى بنم
 در قطره اشكم تومكر پنهانى
 آن دم كه كنم كربه ترا سى بنم

محمد عبدالباقي

تورك آذربايجانك حریت كونی

يكي قفقاسيا رقيقمز آذربايجانك قورتولوش كونی اولان
 ۲۸ مایس مناسبتيله بر نسخه مخصوصه نشر ايتدى صاحب امتياز مرك
 مذكور نسخه ده منتشر آئیده كى مكتوبى اقتباس ايدیوروز .
 فاضل دوستم رسول زاده امين بك :

La géante aux pieds d'argile يعنى آياقلىرى

كيل طور اغانده اولان ديو ، ديديكلى روسيانك عظيم
 كتهله سى آلتندن جاني ، تورك (قافقاسيا) ، بوكون
 قورتارمشدى . فقط اومسعود كونك ، اسير بولوندينى
 بوبديخت كونده تذكارى ، زم كى يورك كرنده بر حریت
 يانار طاغى اولانلر ايچون نه قدر آتشين بر تخطردر ؛
 اسير ومضطرب آذربايجان ، تورك آذربايجان ، ديلي ديلم
 ادبياتى ادبياتم ، تاريخى تاريخم اولان تورك آذربايجان ،
 حر ومسعود حياتنه عودت ايتمه ديكجه حریت وسعادت مزى
 بن تام صايامايا جغم و بونى ياپمايه حقمزك اولديغنى قبول
 ايدمه مه جگم .

چارلر روسياسى منفى بر قوتله پايدار اوليوردى ،
 (سوويت) لر روسياسى ده منفى بر قوتله طور ييور .
 بونلرك آرمسند فرقىوقى ؛ وار! Georges Kennan
 Les Prisonniers Politiques en Russie سى
 بوكون يينه موجود ، داهايوك برشدتله موجود : دونكى
 وبوكونكى اداره لرك روسياده يالكلر آدلرى دكيشمشدر
 طادلرى اصلا ! فقط (قافقاسيا) نك يالچين قيالرى ،